

Våra
grödor

Ädel vy. Jörgen Ehrensvärd i en fin Calypso på våren. Blommande höstraps lämnar ingen oberörd. I bakgrunden Tosterups Slott.

Höstraps

– underskönt vacker gröda med stor potential

Text & foto: Hans Jonsson, Svensk Frötidning

Svensk Frötidning fortsätter sin kåserande faktaartikelserie kring grödorna Frö- och Oljeväxtodlarna engagerat arbetar för. Vi fångar upp intressanta fakta som kanske inte alltid är så välkända. Samtidigt lyfter vi fram en duktig och intresserad odlare och ambassadör för grödan som bjuder på några odlingstips.

Lång tradition

Höstraps har odlats från och till i Sverige under långa tider. År 1756 finns uppgifter om en långt gången odling i Skåne och på 1890-talet noteras att odlingen på Alnarp ger hela 30 deciton per hektar! Under andra världskriget kom odlingen igång ordentligt. De jungfruliga och friska jordarna gav höga skördar medan efterfrågan på olja resulterade i fantastiska priser. 1942 betalades rapsfrö motsvarande dagens penningvärde till 17:50 kronor per kilo. En del odlare satsade storstilat på stora rapsarealer år efter år.

Bättre upp på Tosterup

Rapsodlingen befinner sig ånyo i kraftig uppgång. På österlenska Tosterups Gård ökar man nu från 100 till 150 hektar höstraps.

Jag tror höstrapsen har en mycket positiv framtid, berättar Jörgen Ehrensvärd som driver gården med tillhörande slott ett sista år innan generationsskiftet är en realitet.

Huvudmotiven för höstrapsodlingen är god ekonomi

och positiv växtföljdseffekt, men engagemanget för grödan sträcker sig längre än så. Han är en trogen försöksvärd för fältförsök i Oljeväxtodlarnas regi.

Det har alltid känts självklart att ställa upp för odlingens utveckling, betonar Jörgen Ehrensvärd.

Leverans av rapsfrö till kallpressad rapsolja är ett annat framåtsträvande engagemang. Bengt Frithiofssons Appellation Österlen Contrôlée emanerar ur slottets ägor.

Etablering med tunn sådd är viktigast

Höstraps förknippas ibland med viss odlingsosäkerhet. På Tosterup satsar man säkert men högt. Etableringen sker plöjningsfritt med några Carrier-överfarter. 7-8 ton höns gödsel på hösten ger säker kväveleverans såväl höst som tidig vår. Ingen risk för tidig kvävebrist således. Sortfrågan löser man fint genom en fördelning fifty-fifty mellan hybrid- och linjesort. Det ger spridning i skördetidpunkt, hösttillväxt och övervintring. Tunn sådd minskar risken för förväxning på hösten.

Sammantaget ligger skördarna de senaste åren tryggt över fyra ton per hektar. Men på skördekartan dundrar skörden upp till sju ton på vissa bitar. Visst är det potential i höstrapsen!

Fotnot: Nästa gröda i tur är engelskt rajgräs. Artiklarna finns samlade på hemsidan, www.svenskraps.se/frotidning

FAKTA HÖSTRAPS

Latinskt namn: *Brassica napus* f. *biennis*. Höstraps står för halva den svenska oljeväxtarealen. Odlingen har fördubblats under de senaste åren och ligger kring 50 000 hektar. Halva arealen ligger i Skåne. Vinterhärdigare sorter och varmare höstar möjliggör kraftigt ökad odling norrut. Det finns goda exempel på höstraps i Mälardalen och Dalarna.

Avkastningen har historiskt sett legat högt men dämpats av nödvändiga förädlingssteg som krävt inkorsning av våroljeväxter som tillfälligt försämrade avkastning och vinterhärdighet. Medelskörden de senaste fem åren ligger kring 3100 kilo per hektar.

Strålande framtid. Höstrapsblommor älskar solenergi, och omvandlar den till finast tänkbara olja.